

Wij juichen het initiatief toe van Stad Genk om in te zetten op de ontwikkeling en de bescherming van de natuur in de heidegebieden rond Genk. Jammer genoeg moeten we vaststellen dat de toegankelijkheidsregeling van de nieuw voorgestelde beheerplannen voor Opglabbekerzavel niet voorziet in mogelijkheden voor fietsers en mountainbikers om ook van deze heidegebieden te genieten. Een recente studie geeft nochtans aan dat verbinding met de natuur samen met fysieke beweging en gezondheid de twee belangrijkste beweegredenen zijn waarom mountainbikers op de fiets zitten [1].

We begrijpen dat omwille van de kwetsbaarheid van het habitatype droge heide, versnippering wordt tegengegaan door het verminderen van paden en concentratie van de recreatiestroom op enkele hoofdpaden. In de beheerplannen wordt echter niet vermeld wat de beweegreden is om fietsers niet langer toe te laten tot deze paden. Bovendien wordt mountainbike expliciet tot de harde recreatie gerekend zonder dat hiervoor redenen worden gegeven of bronnen aangehaald. Onder andere in het natuurrichtplan Demervallei van ANB wordt mountainbike per definitie onder de zachte recreatie gerekend.

Definities:

Harde recreatie:

Dit zijn alle vormen van sport en toerisme die een grote impact hebben op de natuurwaarden door lawaai, aantasting van het reliëf, vernietiging van vegetatie, zware verstoring van de aanwezige fauna, het achterlaten van afval of verontreiniging. Vaak zijn deze sporten en recreatievormen georganiseerd, competitief, grootschalig of terugkerend met een hoge frequentie. Alle gemotoriseerde sporten en recreatievormen zijn inbegrepen.

Zachte recreatie

Dit zijn alle vormen van sport en toerisme die weinig of geen impact hebben op de natuurwaarden van het gebied. Zacht recreatieve activiteiten verstoren in een gebied de rust niet, tasten het reliëf weinig of niet aan en hebben een verwaarloosbare invloed op de vegetatie en de fauna. Individueel wandelen op paden, fietsen (inclusief mountainbiken) en paardrijden op daartoe ingerichte wegen, individueel kajakken of kanovaren en spelen in bos en natuur buiten de kwetsbare zones worden beschouwd als vormen van zachte recreatie.

De brede doorgangspaden van Opglabbekerzavel die in de toegankelijkheidsregeling behouden worden enkel voor wandelaars, worden momenteel zowel door mountainbikers als 'gewone' fietsers uit de buurt gebruikt als veilige, verkeersvrije doorgangsweg tot bij Nieuwe Kemp als alternatief voor de drukke en gevaarlijke N76. Wij kunnen ons erg moeilijk voorstellen waarom het toelaten van fietsers op deze paden tot een verhoogde druk zou leiden in dit natuurgebied, zowel op het vlak van sociale conflicten tussen recreanten als op ecologisch vlak.

Aangezien het brede paden betreft in open landschappen, waarbij mederecreanten vanop aanzienlijke afstand kunnen worden opgemerkt en waar voldoende ruimte is om elkaar te passeren zonder elkaar te hinderen of te doen schrikken, is sociaal conflict tussen recreantengroepen hier zeer onwaarschijnlijk. Wel is het bij gedeelde paden belangrijk dat alle recreantengroepen op de hoogte worden gesteld van de aanwezigheid van andere recreanten en dat wordt opgeroepen tot wederzijds respect, bijvoorbeeld door het gebruik van volgende signalisatie:

Wat betreft de ecologische impact zijn wij ons als vereniging er van bewust dat elke vorm van recreatie in natuurgebied een zekere mate van verstoring met zich meebrengt. Er is echter geen overtuigend wetenschappelijk bewijs dat de impact van mountainbikers over de gehele lijn groter zou zijn dan deze van andere recreantengroepen. Studies die de impact op bodem en fauna onderzochten vinden wisselende resultaten, maar rapporteren over het algemeen gelijkaardige effecten van mountainbikers als wandelaars [2,3,4,5]. Zeker op zandige bodems met goede drainage in relatief vlakke gebieden, zoals hier het geval, blijven aangelegde paden vaak goed bewaard en worden zij niet verbreed of geërodeerd. We begrijpen dat beheerders bezorgd zijn omwille van de wildgroei van nieuwe paden en daarom vaak de drastische beslissing nemen om mountainbikers als geheel uit het gebied te weren. Echter is het maken van nieuwe paden geen 'eigenschap' van mountainbikers maar een individuele handeling van enkelingen. Vaak signaleert deze handeling wel een duidelijk gebrek aan interessante paden met een hoge belevingswaarde voor de moderne mountainbiker in de omgeving.

Gezien het jarenlange gedoogbeleid verwachten wij dat het volledig afsluiten van het gebied op weinig begrip zal kunnen rekenen bij lokale mountainbikers en fietsers die deze paden al jarenlang als doorgangsweg gebruiken. Het is daarom te verwachten dat deze maatregelen niet het gewenste effect zullen hebben en dat de oude paden nog steeds zullen gebruikt worden. De controle voor overtredingen op deze toegankelijkheidsregeling zal hierdoor een zware belasting worden voor opzichters en vooral, het gewenste effect om versnippering tegen te gaan zal wellicht niet worden bereikt. Het openstellen van de doorgangspaden met een duidelijke motivering waarom andere paden worden afgesloten zal voor een beter draagvlak voor natuurbescherming zorgen bij de lokale fietsers, en hierbij ook voor een grotere bereidheid tot het volgen van de toegankelijkheidsregeling.

Bovendien halen wij graag aan dat ten noorden van het gebied (Nieuwe Kempen) een 10ha plot is toegewezen door ANB aan Sport Vlaanderen voor de uitbouw van een slingerende, bewegwijzerde mountainbikelus. Dergelijke initiatieven zijn lovenswaardig, maar werken ook alleen als de ontsluiting en verbinding naar andere routes en mountainbikegebieden verzekerd is. Dit kan door het brede doorgangspad dat door Opglabbekeerzavel richting het noord-oosten tot bij dit plot loopt, ook open te stellen voor fietsers. Bovendien wordt ook zo een verkeersvrije en aantrekkelijke verbinding gemaakt tussen de rode mountainbikelus van Genk en de onder mountainbikers populaire terril van Winterslag met de Nieuwe Kempen, zonder hiervoor +- 9km te moeten omrijden. De precieze verbindingspaden die wij voorstellen dat ook worden toegankelijk gemaakt voor fietsers kan u op onderstaande kaart bekijken (shapefile ook bijgesloten).

Onze regioverantwoordelijke gaat graag met u in gesprek indien advies gewenst is rond het creëren van een oplossing die zowel draagvlak heeft onder de lokale fietsers als de natuur ten goede komt.

Met vriendelijke groet en hopen op constructief overleg,

MBF Vlaanderen

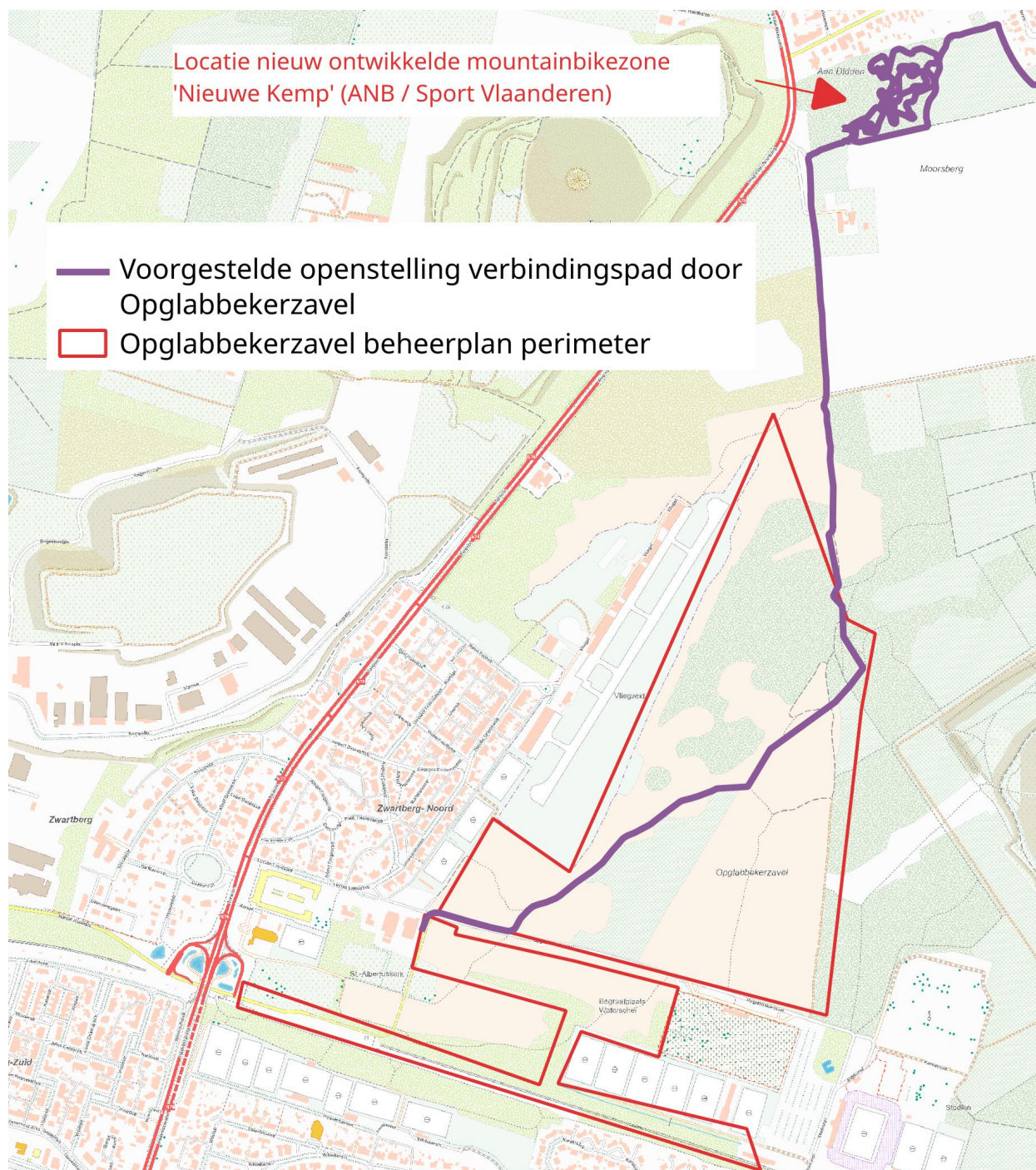
Contactpersonen voor dit dossier:

Frederik Engels

0472103340

mtbgidsgenk@gmail.com

Referenties

[1] Campbell, T.; Kirkwood, L.; McLean, G.; Torsius, M.; Florida-James, G. Trail Use, Motivations, and Environmental Attitudes of 3780 European Mountain Bikers: What Is Sustainable? *Int. J. Environ. Res. Public Health* 2021, *18*, 12971. <https://doi.org/10.3390/ijerph182412971>

[2] Jansen, P.A.G. Schade en overlast door mountainbikers; perceptie of realiteit? Wageningen, 2010. *Stichting Probos*.

[3] Pickering CM, Hill W, Newsome D, Leung YF. Comparing hiking, mountain biking and horse riding impacts on vegetation and soils in Australia and the United States of America. *J Environ Manage.* 2010 Jan-Feb;91(3):551-62. doi: 10.1016/j.jenvman.2009.09.025. Epub 2009 Oct 27. PMID: 19864052.

[4] Thurston E, Reader RJ. Impacts of experimentally applied mountain biking and hiking on vegetation and soil of a deciduous forest. *Environ Manage.* 2001 Mar;27(3):397-409. doi: 10.1007/s002670010157. PMID: 11148765.

[5] White, Dave D. et al. A Comparative Study of Impacts to Mountain Bike Trails in Five Common Ecological Regions of the Southwestern U.S." *Journal of park and recreation administration* 24 2006

